

LOSLIPPIG

“Er is zoveel vrouwonvriendelijk geklets over ons. Of we er nu voor kiezen om op een natuurlijke manier ouder te worden en er niet perfect uit te zien, of dat we iets laten doen om ons beter te voelen”

Sarah Jessica Parker (56) herneemt volgende maand de rol van Carrie in 'And Just Like That', het vervolg op 'Sex and the City'. In Vogue reageert ze op de commentaren die er komen op het uiterlijk van haar en haar vrouwelijke collega's.

“Ik wil het piepende poortje van het kerkhof een beetje meer openzetten en mensen de schoonheid van een kerkhof tonen”, zegt Jan. FOTO RR

Jan Swerts puurt muziek uit oud zeer

MUZIEK HASSELT

Christof Rutten

Muzikant Jan Swerts dwaalde rond op kerkhoven, las graf-schriften op oude zerken en haalde er inspiratie uit voor tien uitgebeende pianonummers op zijn vierde langspeler 'Oud Zeer'. “Dit is mijn meest opgewekte album.”

We spreken af voor een gesprek in Café Kerkhof in Hasselt. Toepas-selijk, want *Oud Zeer* is ‘mijn kerkhofplaat’, zegt de Truiense muzikant. Jan Swerts (44) dwaalde het afgelopen jaar rond op dodenakkers in Haspengouw en op het oude kerkhof van Hasselt en puurde daar poëtische fragmen-ten uit als ‘In deze killen grond’ of

‘Uw lied was kort en broos’. Stukjes tekst op gevoelloze steen, die nu de tien titels vormen van zijn plaat.

Terwijl de oude mannen in het café klaverjassen en op de noen van een trappist nippen, werpen we de evidente opmerking op: of ronddwalen op kerkhoven niet iets morbide heeft? Swerts lacht. “Dat hoor ik nu vaak. Of ze vragen me of ik een Halloweenplaat heb gemaakt. Nee, dat heb ik niet. De laatste jaren is onze associatie met kerkhoven erg donker geworden. Maar voor mij is een kerkhof een fijne plek om te vertoeven. Een plek - en ik weet dat dit raar klinkt - om me levend te voelen, en levensvreugde op te rapen. *Oud zeer* is mijn meest positieve plaat.”

Speeltuín

We verlaten het café en wandelen het kerkhof op. Grind gruiet onder de zolen. November doet goed zijn best grijze mistroostigheid rond te strooien als vallende bladeren. En Jan ziet dingen die wij niet zien: een oud graf met de foto van een lijk. Een grafsteen

met een botsauto, wellicht de laatste rustplaats van een foorkramer. “Dood en leven waren vroeger nauw met elkaar verbonden in onze cultuur. In de middeleeuwen was het kerkhof dé centrale plek in het dorp. Daar was de markt, daar graasden de koeien en men zegt dat ze daardoor betere melk gaven. Maar nu drijven we de dood almaar meer in de richting van de periferie. Kerkhoven moeten weg uit het centrum, oude mensen komen in rustoorden terecht, een lijk zien we haast nooit meer. De dood is een abstract iets geworden.” Niet zo voor Swerts. Vroeger niet, nu ook niet. “Als kind speelde ik ‘1, 2, 3 piano’ op het kerkhof van Brustem. Als mijn kinderen jarig zijn, verstop ik daar hun cadeautjes. Geweldig vinden ze dat. Als mensen een graf bezoeken, moeten ze verdrietig zijn, denken ze. Terwijl ik in Bolivia heb gezien hoe mensen er feestvieren of gaan picknicken met de hele familie. Wat zou je als dode zelf verkiezen? Dat iemand sip naar je steen staat te kijken, of dat je kleinkinderen er komen ravotten? Een speeltuin op een kerkhof: hoe mooi zou dat niet zijn?”

Herinneringen van herinneringen

Op zijn tochten ging het om *zeer*, zegt hij. Welk verhaal, welk verdriet schuilt er achter een zerk? En ook: wanneer gaat *zeer* over in *oud zeer*? “Je hebt twee soorten graven”, zegt Jan. “Gapende wonden, waar je de smart nog kan voelen. Je ziet dat aan het onderhoud, de bloemen en cadeautjes... Daar leeft de dood nog. Maar er zijn ook relictten van rouw. Graven die herinneringen zijn van herinneringen. Vergeten graven, waar geen herinnering meer is, waar een dode een tweede keer is gestorven.” “Een zerk is ook een soort theater. Je wil na je dood er nog even zijn, nog niet helemaal verdwijnen. Maar ook dat is een illusie. We schrijven boeken, maken platen, doen andere dingen... Maar al die sporen verdwijnen ooit. De mens voert een vergeefse strijd tegen de vergetelheid. Het kan toch niet zijn dat er niks is na de dood, denken we, want dan is alles toch nutteloos geweest? Je wil zo graag geloven dat er iets als eeuwige rust bestaat. Dat je in een zacht bed belandt, eens onder de grond. Maar

het stemmetje in je hoofd weet beter: er is niks. Hoe we daar als wezens met een groot ego mee omgaan, die eeuwige strijd of we nu finaal of eeuwig zijn, dat vind ik boeiend.”

De wind waait

Als Jan op tocht ging en een stukje tekst had gelezen die zijn inspiratie prikkelde, keerde hij naar huis en probeerde hij dat gevoel onmiddellijk om te zetten in muziek. Uitgebeende pianonummers, zonder franje, in een latere fase nog een tikkeltje ingevuld met gitaar of strijkers. En met *feldrecordings* op het kerkhof: de wind die waait, een vlag die tegen de mast tikt... Hij wil graag concerten geven op kerkhoven, maar eerst zijn er de zaalshows. “Ik wil het piepende poortje van het kerkhof een beetje meer openzetten en mensen de schoonheid van een kerkhof tonen”, zegt Jan nog. “Want ook de kerkhoven zélf zijn aan het sterven.”

→ *Oud zeer* verschijnt op 12 november (Unday Records). Jan Swerts speelt live op een double bill met Wouter Dewit op 10 november in cultuurcentrum Hasselt (www.janswerts.com, www.ccha.be)